

LAPINDÍTÓ ELŐSZÓ A KISEBBSÉGVÉDELEM FOLYÓIRATHOZ

A trianoni békediktátum óta, közel száz esztendeje, a magyar kül- és nemzetpolitikának, leszámítva a kommunista diktatúra 45 évét, központi kérdése az elszakított nemzetrészek sorsa, életben maradásuk biztosítása. Az első 25 évben a revizionista politikának nem volt alternatívája. Akkor ez volt az egyetlen helyes út, melyet az egész magyar társadalom támogatott, és akkor még volt realitása. A teljes revíziónak kevésbé, de a többségében magyar lakta területekének igen. Ezek, a Székelyföld kivételével, mind a csonkaország határai mentén helyezkedtek el, és mintegy másfél millió magyar embert érintettek. Így írtak ekkor szellemi életünk kiválóságai:

*„Szép kincses Kolozsvár, Mátyás büszkesége,
Nem lehet, nem, soha! Oláhország éke!
Nem teremhet Bánát a rácnak kenyeret!
Magyar szél fog fújni a Kárpátok felett!*

...

*Nem lész kisebb Hazánk, nem, egy arasszal sem,
Úgy fogsz tündökölni, mint régen, fényesen!
Magyar rónán, hegyen egy kiáltás zúg át:
Nem engedjük soha! soha Árpád honát!” (József Attila)*

„1920. június 4.: e dátum lázít, fenyeget és int.” (Reményik Sándor)

„Ahová a magunk erejével, ezer esztendő munkájával kapaszkodtunk és minden lépcsőfokot a magunk izmaival és eszével vágtunk, a magunk vérével öntözött irtatlan sziklába: onnan dobtak le minket.” (Kós Károly)

„Trianonban a Nyugat könnyörtelenül leszámolt ezeréves védőjével, ki fegyvertelenül állt bírói széke előtt.” (Móricz Zsigmond)

„Magyarország csak úgy maradhat fön, ha minden egyes magyar lélekben határőr lesz.” (Kodály Zoltán)

„A múltat feledni nem tudjuk, Trianon eleven seb ma is.” (Márai Sándor)

A Párizs környéki „békekötések” az első világháború után elvetették a második világhégés csíráit. Nem sokkal később, a francia Foch marsalltól az angol Lord Rothermere politikus-sajtomágnásig többen felismerték ezt, de a nyugati hatalmak mégsem tanultak hibáikból. 1945 és 1947 között ismét igazságtalan, megalázó békét kényszerítettek a legyőzöttekre. Hiába intettek néhányan méltányosságra a kor szellemi elitjéből. A Nyugat által Sztálinnak koncként odaadott közép- és kelet-európai országokban az őshonos nemzeti kisebbségek sorskérdései befagytak, a problémákat szőnyeg alá söpörték. 45 évig tabu volt ez a téma a szovjet megszállási övezetben. A Moszkva által előírt és elvárt internacionalista kánont azonban nem mindenhol tartották be. Főleg Ceaușescu Romániájában dúlt a sovinizmus, de fű alatt minden kárpát-medencei szomszédunknál igyekeztek a magyar közösségeket fellazítani és felszámolni. (Itt most nem szólunk a Beneš dekrétumok következményeiről és a délvidéki szerb vérengzésekről.) Rákosi és Kádár Magyarországon más szelek fújtak. Elképesztő módon a bűnös nemzet tudatát igyekeztek a magyar népbe plántálni. A nyolcvanas évek elejéig tilos volt szót ejteni arról, hogy minden harmadik magyar a szomszédos országokban él. Arról, hogy Magyarország saját magával határos. Generációk nőttek fel úgy, hogy nem tudták, honfitársaik élnek a sorompóval lezárt határok túlsó oldalán. (Tisztelet a nem kevés kivételnek!)

Ezt a helyzetet változtatta meg gyökeresen 1989-ben és 1990-ben a térségben futótűzként terjedő rendszerváltoztatások sorozata. Az első pillanatban valamennyien azt hittük, eljött a megváltás órája. Sokféle csodában reménykedtünk, és biztosak voltunk abban, hogy megnyugtató megoldások születnek. Gyorsan rájöttünk arra, hogy a határváltoztatások ideje lejárt, vagy még nem jött el. Kézenfekvőnek látszott, hogy a Lajtán túli és a Kárpátoktól északra megvalósított autonómia modelleket kellene a Kárpát-medencében is megvalósítani. Kezdetben úgy tűnt, ez a törekvés járható út lesz. Néhány esztendő után azonban kiderült, áthághatatlanak tűnő falakat kell

ledönteni. Három évtizede folyik a harc a magyarok autonómiájáért Felvidéken, Kárpátalján, Erdélyben és a Délvidéken, de a Vajdaság kivételével teljesen eredménytelenül és egyre lankadó erővel. Közben tízéves népszámlálási ciklusonként százezrével fogynak honfitársaink az elcsatolt területeken.

Az elmúlt 10-15 évben nyilvánvalóvá vált, hogy tűzoltó munkával kell őrizni a magyarságot szülőföldjén. Az autonómiáért folyó küzdelem töretlen folytatása mellett biztosítani kell már jelenidőben is az európai szintű megélhetést és a jogbiztonságot. 2010 óta a magyar kormány a nemzeti kultúra és az anyanyelvű oktatás egyre növekvő támogatása mellett hatalmas erőfeszítéseket tesz a magyarlakta területeken a gazdasági élet fellendítése érdekében. Ezzel párhuzamosan elindult a jogbiztonság intézményes támogatása is Budapestről. 2012-ben létrejött az alapítványi háttérrel működő Kisebbségi Jogvédő Intézet (KJI). Tevékenysége az egész Kárpát-medencére kiterjed. Célkitűzése, hogy a magyar ember emelt fővel járhasson szülőföldjén, ne érhesse őt bántódás, jogsérelem magyarsága, vagy vélhetően magyarsága miatt. Az intézet működése elsősorban arra irányul, hogy a szomszédos utódállamokban az állami szervek, a hatóságok, az önkormányzati intézmények betartsák az adott országokban a nemzeti kisebbségekkel kapcsolatos hatályos jogszabályokat, törvényeket. Vannak ugyanis néhány országban jónak mondható kisebbségvédelmi szabályozások, csak egyszerűen nem tartják be ezeket, és aki betartatásukra törekszik, más jogcímen megbüntetik, vagy egyéb retorziók érik. Erőfeszítéseket teszünk annak érdekében is, hogy szomszédaink az őshonos nemzeti közösségekkel kapcsolatban (is) betartsák a vállalt nemzetközi kötelezettségeiket, elsősorban az Európai Unió és az Európa Tanács vonatkozásában. Nemzeti és nemzetközi falakba ütközünk itt is folyamatosan.

Nem könnyű tehát a kisebbségi jogvédelem biztosítása a Kárpát-medencében. Mint ahogy nem volt egyszerű az elődöknek sem. Ezt bizonyítja, hogy 1938 és 1944 között volt már egy „*Kisebbségvédelem*” nevű folyóirat, melyet a Magyar Királyi Pázmány Péter Tudományegyetem Kisebbségjogi Intézete adott ki. Ennek igazgatója,

Kenéz Béla, az első számhoz írt bevezetőjében úgy fogalmaz, hogy a folyóirat létjogosultságát és szükségességét maga a címe tükrözi. Célja pedig, hogy *„felvilágosítsa a nemzetiségileg tagolt államokat és az egész művelt világot arról, hogy a kisebbségek oldalán nemcsak az igazság, a nemzetközi szerződésben biztosított jog áll, amely alaptörvényként ismeri el a kisebbségek nemzeti, polgári és politikai életének szabadságát, hanem a célszerűség is. A békés együttműködést, a kölcsönös megértésen alapuló gazdasági és politikai jó viszonyt nem lehet elképzelni olyan országok között, amelyek egyike a másik ország népének hatalma alá került tagjait sanyargatja”*.¹

Noha jelen folyóiratunk nem tekinthető a fentebb említett időszaki kiadvány jogutódjának, Kenéz Béla gondolatai máig időszerűek. Ez a felismerés vezetett oda, hogy intézetünk *Kisebbségvédelem* címmel szakfolyóiratot indít. Ennek célja kettős. Egyrészt, a KJI törekvéseivel összhangban, serkenteni szeretnénk az őshonos nemzeti közösségekre, és kiemelten a határon túli magyarságra vonatkozó tudományos gondolkodást, mégpedig az érintett közösségek jogász- és társadalomtudományi értelmiségének bevonásával, legyenek azok egyetemi professzorok, vagy szépreményű jogászhallgatók. Szándékunkban áll közkincsé tenni az egyes elcsatolt területeken szerzett tapasztalatokat, sikereseket és sikerteleneket egyaránt, melyekből más régiókban élők sokat tanulhatnak, hasznosíthatják napi munkájukban. Másrészt kitekintést tenni Európában, esetleg távolabbra, az ottani gyakorlatot megismerni, adott esetben itthon alkalmazni, vagy hivatkozni rá. Konkrét jogviták, nemzetközi, uniós stb. bírósági döntések tárgyában is születnek majd anyagok. Általános elméleti kérdéseket is tárgyalunk, ugyanakkor ismertetjük az időszerű kérdéseket az egyes területeken. Várhatóan külön tematikus számok is napvilágot látnak a későbbiekben. Az évenkénti lapszám a színvonalas írások felhozatalától függ majd. 2019-re indulásként egy, 2020-ra pedig minimum két számot tervezünk. A folyóirat részben, vagy egészében angol nyelven is megjelenik, és első perctől kezdve elérhető lesz a világhálón. Szeretnénk

¹ Kenéz Béla (szerk.): Beköszöntő. In: *Kisebbségvédelem*. 1938. I. évf. 1. sz., 1–2.

elérni, hogy a folyóiratban megjelenő tanulmányok eljussanak, és hatással legyenek az érdeklődő olvasóközönség minél szélesebb rétegeire.

Célközönségünk minden (nemzeti) kisebbségi kérdéssel foglalkozó szakember, politikus, a szakterülettel foglalkozó egyetemi oktató és hallgató, önkéntes és hivatásos jogvédők a Kárpát-medencében és azon túl. Célunk pedig, a jogbiztonság megteremtésének elősegítésével hozzájárulni ahhoz, hogy Árpád honában (József Attila!) bárhol láttatja meg a napvilágot a magyar ember, szülőföldjén magyarként élhessen teljes életet. Hasznos időtöltést kívánunk a kedves Olvasónak, aki most kezében tartja az első számot.

Budapest, 2019. június 15.

Csóti György
a KJI igazgatója
a Kisebbségvédelem folyóirat felelős kiadója